

PAWEŁ BORECKI

Odpowiedzialność kościelnych osób prawnych za czyny pedofilskie duchownego – wyrok na miarę precedensu. Uwagi w sprawie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2020 r., sygn. II CSK 124/19

Streszczenie

Wyrok Sądu Najwyższego z 31 marca 2020 r., sygn. II CSK 124/19, ma duże znaczenie społeczne oraz prawne. Jest to bowiem pierwsze orzeczenie SN dotyczące odpowiedzialności cywilnej kościelnych osób prawnych za czyny pedofilskie, których dopuściła się osoba duchowna. Sąd Najwyższy podzielił stanowisko Sądu Apelacyjnego, przyjmując za podstawę odpowiedzialności kościelnych osób prawnych w świetle całokształtu okoliczności faktycznych sprawy art. 430 k.c. (wina w nadzorze). Przekonująco zdystansował się natomiast od poglądu Sądu Okręgowego (sąd pierwszej instancji), że należy rozważyć także odpowiedzialność na podstawie art. 429 k.c. (wina w wyborze).

W uzasadnieniu wyroku SN dokonał wnikliwej analizy przesłanek odpowiedzialności cywilnej kościelnych osób prawnych za działalność podległej im osoby duchownej. Stwierdził zwłaszcza, że jeżeli sprawca działa dla korzyści osobistej, a wykonywanie czynności służbowej umożliwia mu wyrządzenie szkody, zwierzchnik nie może skutecznie podnieść zarzutu, że podwładny wyrządził szkodę tylko przy okazji realizacji powierzonych zadań. Sąd tym samym podtrzymał wypracowaną od lat interpretację art. 430 k.c., zakładającą odpowiedzialność osób prawnych za szkodę wyrządzoną przez podwładnego. Wyraźnie odniósł tę odpowiedzialność do kościelnych osób prawnych.

Przy wyznaczeniu składu orzekającego SN zachowana została bezstronność. Natomiast wątpliwości budzi zachowanie przez Sąd neutralności światopoglądowej w niektórych partiach uzasadnienia wyroku. Wyrok z 31 marca 2020 r. trzeba ocenić jako odważny i sprawiedliwy. Ma on szansę wyznaczyć kierunek orzecznictwa sądowego w sprawach odpowiedzialności wyznaniowych osób prawnych za czyny pedofilskie osób duchownych działających pod ich nadzorem. Uzasadnienie komentowanego orzeczenia jest, co zrozumiałe, krytyczne wobec sprawcy oraz zwierzchnich w stosunku do niego kościelnych osób prawnych, a także niekiedy wobec postanowień Kodeksu Prawa Kanonicznego. Należy wszakże podkreślić, że wyrok nie jest „aktem oskarżenia” wobec Kościoła katolickiego jako takiego, czy tym bardziej wobec religii.

Słowa kluczowe: pedofilia – Kościół katolicki – Sąd Najwyższy – odszkodowanie – Stolica Apostolska